

Rövid elemzések a magyar haveri rendszerről

Tóth István János

Korrupciókutató Központ Budapest (CRCB)

2018. január 13.

Mire jó a közgazdasági elemzés? Avagy az OLAF esete Tiborc Istvánal

A WSJ 2017 január 12-én megjelent cikke szerint (<http://on.wsj.com/2FyEIDI>) az Európai Unió Csalás Elleni Hivatala súlyos szabálytalanságokat tárt fel a Tiborc István által akkor még tulajdonolt, azóta általa eladott Elios Zrt. által nyert közbeszerzéseknél (<http://bit.ly/2msQvKU> és <http://bit.ly/2AUkaSr>). Ezt az ügyet Magyarországon először a Direkt36 dolgozta fel (<http://bit.ly/2D86NDA>) kitűnően.

A CRCB most csak annyit szeretne szerény eszközeivel hozzátenni az ügy megértéséhez, hogy alkalmazva az általunk ajánlott mutatót (lásd <http://bit.ly/2prjVsW> a 4.3. pontban leírtakat) kiszámoltuk, hogy mennyi volt a relatív áresés mértéke az MGTS cégcsoport (Mészáros+Garancsi+Tiborc+Simicska, lásd továbbá <http://bit.ly/2C3EHGj>) cégei által 2010-16 között nyert közbeszerzéseken belül cégtulajdonosonként.

A relatív áresést (RPRD) az alábbiak szerint lehet kiszámolni:

$$RPRD = \frac{(P^* - P)}{P} * 100$$

Ahol P^* a közbeszerzés becsült értéke, amit a közbeszerzést kiíró állami intézmények / minisztériumok szakértő határoznak meg. Ha az előírásoknak megfelelően járnak el, akkor ez az addig általuk ismert maximális piaci ár, vagy az előzetes piackutatás alapján kapott érték, vagy csak egyszerűen csak aszerint határozzák ezt meg, és írják be a becsült értéket az eljárás eredményét ismertető dokumentumba ("tájékoztató az eljárás eredményéről"), hogy mennyi pénz állt rendelkezésükre (mennyit tudtak kiharcolni a közbeszerzési forrásokért folyó alkufolyamatban) a projektekre. A P pedig a nyertes pályázó által megadott piaci ár. Ha az $RPRD = 0$ vagy, értéke közel van a

nullához, ez azt jelenti, hogy alapvetően az előzetesen becsült értéken történt a közbeszerzés. Ez akkor történik meg, ha a későbbi nyertes miközben előre ismerte a becsült értéket, és azt is tudta, előre elmondták neki, hogy vagy nem lesz verseny, vagy a "versenyző" cégek eleve vesztes cégek voltak, csak azért indultak a közbeszerzésen, hogy "falazzanak" a "csókosnak", a haveri cégnek. A "vesztő cégek" indulását, vagy a közbeszerzés kiírója, vagy a későbbi nyertes szervezte meg.

A nemzetközileg elfogadott értelmezés szerint, ha a szerződéses árak közel vannak a becsült értékhez, akkor ezt az eljáráshoz kapcsolódó „red flag”ként (riasztójelként) és a korrupcióra utaló jelként kell értelmeznünk (<http://bit.ly/2n1shZp>).

Az RPRD empirikus értéke akkor lett maximális (a median érték 30% körüli), ha a CRCB által kifejlesztett kockázati index értéke 0, és ha legalább 6 cég adott be ajánlatot az adott közbeszerzésre, és az RPRD értéke akkor vet fel minimális. 0,5%-os medián értéket, amikor a korrupciós kockázat maximális volt (CR3=1) és nem volt verseny a közbeszerzés során.

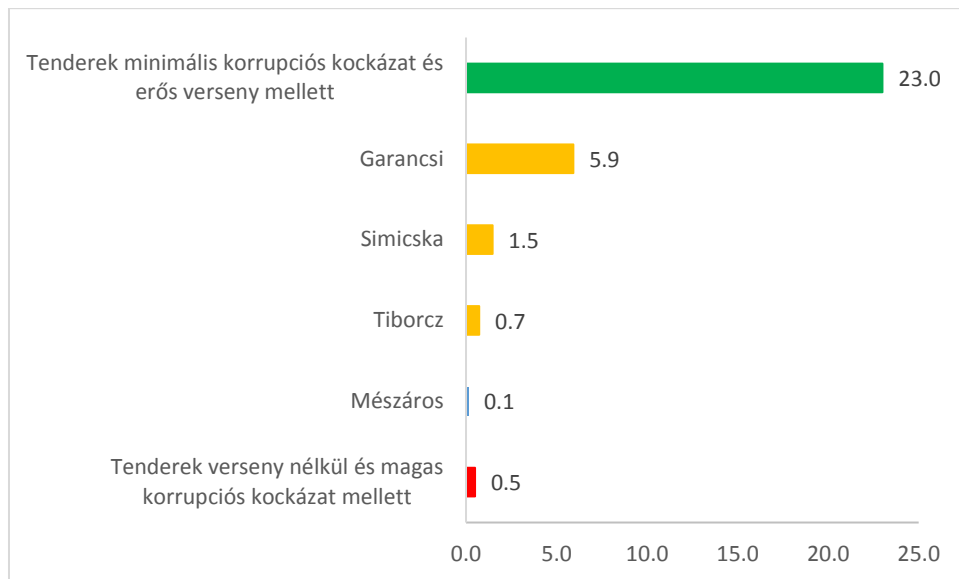
Az RPRD-t összesen 69.010 közbeszerzésnél, ezen belül 253 darab, az MGTS csoport által nyert közbeszerzésnél lehetett kiszámolni. Szóval kiszámoltuk e mutatót Mészáros, Garancsi, Tiborcz és Simicska cégei által nyert közbeszerzéseknél külön-külön (lásd az 1. Ábrát).

Míg az MGTS csoport egészében az relatív áresés mediánja 2010-16 között 0,93% volt, addig Garancsi cégei által nyert közbeszerzéseknél (18 db) 5,93%, Simicska esetében 1,47% (146 közbeszerzés), Mészáros esetében 0,12% (!!) (26 közbeszerzés) és Tiborcz István esetében 0,73% (!!) (63 közbeszerzés). Annyit kell még ideírunk, hogy a CRCB számításai szerint amíg a minimális korrupciós kockázat és legalább hat versenyző esetén ez az arány 23%-os volt 2010-2016 között, addig a legmagasabb korrupciós kockázatú, verseny nélküli közbeszerzéseknél mindössze 0,5% (!!). Ezek az adatok egyébként a korrupciós járadék lehetséges arányaira is fényt vetnek.

Sapientia sat.

Nincs itt semmi látnivaló kérem, tessék csak továbbmenni!

1. ábra: Az árverseny erőssége (RPRD) a közbeszerzések különböző csoportjaiban a korrupciós kockázat mértéke és a verseny erőssége szerint, valamint a haveri cégek körében, 2010-2016, N = 69.010, medián értékek, %

Forrás: CRCB, keretszerződések nélkül, és ha az áresés rátája ≥ 0